

Projecte de cinema mut: *El restaurant de la gent*

A silent film project: *El restaurant de la gent*

Proyecto de cine mudo: *El restaurant de la gent*

Francisca Mestre Soler

mestre.francisca@gmail.com,
CP Camilo José Cela

Miquel Mascaró Oliver

miquel.mascaro@uib.es,
Universitat de les Illes Balears

Aquest projecte fou guardonat amb
el 2on Premi d'Innovació Educativa 2008

RESUM

S'exposa el desenvolupament d'una experiència de cinema mut introduïda en una classe de 24 nins i nines de 5 anys. La principal característica del grup és que la majoria són nous, i que bona part d'ells desconeixen les dues llengües oficials de les Illes Balears. Com que la comunicació amb la resta de companys i amb la mestra és bastant complexa, es considerarà interessant desenvolupar un projecte que fomentés la comunicació gestual. Els objectius de la iniciativa són: llegir i interpretar imatges, analitzar escenes de forma crítica, comprendre, reproduir i recrear escenes vistes o inventades, evocar situacions i accions amb coordinació amb els companys i companyes i valorar el llenguatge corporal i gestual com a mitjà de comunicació, entre d'altres. El resultat de l'experiència ha estat la pel·lícula de cinema mut *El restaurant de la gent*, un projecte que mostra com nins i nines d'educació infantil han estat capaços de portar el cinema a l'escola.

PARAULES CLAU:

activitats creatives, comunicació no verbal, educació pel cinema, educació infantil

ABSTRACT:

This article presents the development of a silent film project that was implemented with a class of 24 5-year-old children. The group's main characteristic was that many of its members were newcomers from foreign countries. Furthermore, none of the children could speak Catalan and some of them could not speak either of the two official languages in the Balearic Islands. As communication among the children and with the teacher was quite complex, developing a project that would foster gestural communication was considered of interest. The objectives of the initiative were: to read and interpret images, analyse scenes critically, understand, reproduce and recreate real or invented scenes, evoke situations and actions in collaboration with their schoolmates and appreciate gesture and body language as a media, among others. The result of the experience was the silent film *El restaurant de la gent* (The people's restaurant), a project that shows how kindergarten children are capable of working with film at school and serves as encouragement for delving into this adventure and making a place for cinema within the world of education alongside other disciplines, such as theatre.

KEYWORDS:

creative activities, non-verbal communication, film education, child education

RESUMEN:

Se expone el desarrollo de una experiencia de cine mudo introducida en una clase de 24 niños y niñas de 5 años. La principal característica del grupo es que la mayoría de ellos son recién llegados de otros países y que, una parte considerable desconoce las dos lenguas oficiales de las Islas Baleares. Debido a la complejidad de comunicación con la maestra y el resto de compañeros, se consideró interesante desarrollar un proyecto que fomentara la comunicación gestual. Los

objetivos de la iniciativa son: leer e interpretar imágenes, analizar escenas de forma crítica, comprender, reproducir y recrear escenas vistas o inventadas, evocar situaciones y acciones con coordinación con los compañeros y compañeras y valorar el lenguaje corporal y gestual como medio de comunicación, entre otros. El resultado de la experiencia ha sido la película de cine mudo *El restaurant de la gent* (El restaurante de la gente), un proyecto que muestra cómo niños y niñas de educación infantil han sido capaces de traer el cine a la escuela.

PALABRAS CLAVE:

actividades creativas, comunicación no verbal, educación por el cine, educación infantil

1. INTRODUCCIÓ**El cinema, d'activitat lúdica a activitat de treball**

«El **cinema** (del grec *kino*, 'moviment') o cinematografia és l'art de realitzar films cinematogràfics. El seu procediment consisteix en la il·lusió de moviment produïda per la projecció d'imatges fixes enregistrades en continuïtat sobre una pel·lícula de cel·luloide a una freqüència habitual de 24 fotogrames per segon. La sensació de moviment es genera al cervell de l'observador gràcies al fenomen de la persistència en la retina, la teoria de la qual va ser formulada per Peter Mark Roget el 1824.

»El cinema també és considerat el **setè art**, terme introduït per Ricciotto Canudo el 1914. Segons ell, el cinema és "l'art plàstica en moviment que compendia totes les arts". Els principals centres de producció de pel·lícules actualment es troben a Hollywood i Bollywood». (Vikipèdia)

Quin nin o quina nina de cinc anys del nostre entorn no ha vist mai una pel·lícula? I quin, en canvi, ha visitat mai un museu, o ha vist una obra de teatre, o ha anat a un concert?

Les respostes són clares. Pel que fa a la primera qüestió, cap infant no desconeix el cinema, però, quant a la segona qüestió, alguns desconeixen un museu, una obra teatral o un concert. Aquestes dades s'accentuen

a les zones de més baix nivell cultural i econòmic per diverses raons:

- El cinema es pot consumir molts cops de manera **gratuïta** i immediata al sofà de casa.
- És una activitat que el nin pot dur a terme de forma **individual** i no necessita que cap adult l'acompanyi mentre està davant el televisor. Com diu Fernando Savater (Savater, 2004), la televisió eclipsa la funció educadora paterna i se n'apodera per mitjà d'exemples i socialitzant la gent.
- L'**espectacularitat** de les imatges en moviment (des de les primeres projeccions dels germans Lumière el 1895 a les darreres imatges en 3D de les grans productores, com Pixar o Dreamworks, a les quals ens hem acostumat ràpidament) fa que qualsevol altra activitat cultural i/o d'entreteniment lúdic estigui en clar desavantatge.

En general, l'**escola** intenta suplir les mancances que generen unes circumstàncies com les que acabam de descriure, fet que, sens dubte, és molt important. Gràcies a l'escola, molts infants coneixen noves propostes i s'engresquen en unes activitats a les quals potser des del seu entorn social els és difícil accedir. Però això mateix pot ser també un **perill**: una activitat que es desenvolupa únicament a l'escola corre el risc de quedar coberta pel rigor acadèmic i pot ser que, quan l'infant la trobi fora de l'àmbit escolar, aquesta activitat

perdi gran part del seu encant.

En aquest **projecte** es pretén partir del cinema com una activitat principalment lúdica per a la majoria de nins i nines per arribar al cinema com una activitat de treball que ens ha de permetre realitzar processos d'ensenyament-aprenentatge significatius i que motivin els alumnes.

Amb quin tipus de cinema podem treballar i hem de treballar?

Els infants miren molt un determinat tipus de cinema, però la gran majoria desconeixen el cinema mut.

Com no pot ser d'altra manera, els infants són l'objectiu de les grans productores que ofereixen el cinema que s'ha de **consumir**. Els interessos econòmics, en la majoria dels casos, dicten les modes i el que era estèticament interessant ahir ha deixat de ser-ho avui. Aquests darrers anys, per exemple, hem assistit a la clausura definitiva dels estudis Disney d'animació tradicional en 2D, ja que aquest tipus de cinema ha deixat de ser rendible i serà substituït per produccions en 3D, suposadament de més qualitat. Si a més d'això tenim en compte la quantitat de produccions destinades al públic infantil i juvenil que anualment arriben a les cartelleres i als videoclubs i ens feim una idea del que representa econòmicament aquesta oferta, no ens podem estranyar que els infants d'avui no coneguin el cinema mut.

Durant la projecció de la primera pel·lícula muda, es varen alçar comentaris com «profe, posa-ho més fort, que no se sent res quan parlen», «no hi ha colors forts», etc.

Ara bé, no s'ha d'oblidar que el cinema mut és, abans de res, cinema i, com a tal, usa el **llenguatge cinematogràfic** que, desenvolupat en els primers anys del segle passat, s'havia de sublimar de tal manera que permetés suplir les mancances tècniques a l'hora de contar les històries. Tampoc no hem d'oblidar que els nins, malgrat la seva edat, ja coneixen el llenguatge cinematogràfic, molt més, sens dubte, que aquells primers espectadors que acudien a les projeccions dels germans Lumière. En qualsevol cas, tant els primers espectadors com els nins d'avui comparteixen una cosa: la capacitat de meravellar-se davant la imatge en moviment.

La primera pel·lícula que vàrem projectar fou el clàs-

sic *The Kid*, de **Charles Chaplin**, del 1921. El nostre petit públic va reaccionar de meravella: els infants van agafar tot d'una l'humor que volia transmetre el personatge. Semblava com si el cinema mut no hagués passat de moda i ens va fer riure molt a tots.

Quedava palès que el cinema mut no és un **inconvenient** a l'hora de consumir cinema. A més, alhora que assistim a un acte lúdic, el cinema mut aporta més interès cultural que la majoria d'estrenes actuals.

Però no solament no hi ha cap inconvenient per oferir cinema mut als infants, sinó que, a més, té una sèrie d'**avantatges** que possibiliten que aquest tema es pugui convertir en l'objecte del nostre projecte.

Un projecte de cinema implica tot un seguit d'aspectes que s'han de solucionar, per exemple els **aspectes tècnics**, que en són una part important.

- Les càmeres de vídeo digitals actualment a l'abast de tothom permeten enregistrar imatges de qualitat a un cost reduït i amb una rapidesa considerable. A més, poden captar molt fàcilment la il·luminació de les escenes, de manera que no és necessari usar equipaments de focus excessivament sofisticats.
- Qualsevol equipament informàtic que s'adquireix actualment té incorporades eines de programari per a l'edició de vídeo casolà. Les pel·lícules que enregistram en família es poden editar amb coneixements bàsics d'informàtica.
- Tècnicament també hem de tenir en compte que no és gens senzill que un nin de cinc anys pugui actuar davant una càmera com un **actor**, és difícil que interpreti, és difícil fins i tot que no miri a la càmera. És aquí on els avantatges del cinema mut ens poden ajudar.
- Les imatges són en blanc i negre, fet que simplifica enormement la qüestió dels decorats i del vestuari.
- Les imatges tenen l'aspecte de vell amb defectes, la qual cosa simplifica l'edició: enganxar dos plans consecutius amb un salt d'imatge enmig no es veu com un error, simplement és com si hi faltassin alguns quadres. L'aspecte vell és molt senzill de reproduir; de fet, la majoria de programaris tenen un efecte per fer aquesta simulació.
- Els actors, en moltes ocasions, eren amateurs, òb-

viament com els nostres petits artistes.

- I, sobretot, no hi ha banda sonora. Això simplifica enormement la interpretació, ja que en tot moment es pot anar dient al nin el que ha de fer i corregir-lo sense interrompre l'enregistrament.

En la concepció del projecte, a més de problemes derivats de la tecnologia, es presenten problemes de tipus conceptual. Es pretén fer una pel·lícula amb una classe de 24 infants de cinc anys: el càsting ja està fet i no és aconsellable la presència de cap protagonista. Això presenta un repte per a qualsevol guionista.

En la cinematografia actual hi ha exemples de pel·lícules formades per escenes aparentment independents que faciliten la inexistència d'un únic protagonista sobre el qual recau el pes de l'acció. Exemples d'això que deim són *Paris je t'aime*, dirigida el 2006 per Olivier Assayas, Frédéric Auburtin, Gérard Depardieu, Gurinder Chadha, Sylvain Chomet, Joel Coen, Ethan Coen, Isabel Coixet, Wes Craven, Alfonso Cuarón, Christopher Doyle, Richard LaGravenese, Vincenzo Natali, Alexander Payne, Bruno Podalydès, Walter Salles, Daniela Thomas, Oliver Schmitz, Nobuhiro Suwa, Tom Tykwer i Gus Van Sant; *Babel*, d'Alejandro González Iñárritu, de 2006, o *Crash*, de Paul Haggis, de 2004. Aquestes pel·lícules solucionarien part del nostre problema, ja que el concepte de protagonista hi queda diluït. Ara bé, encara quedaria un escull: com triar el fil conductor de les escenes?

Coffee and Cigarettes, de Jim Jarmush (2003), és un exemple de pel·lícula enregistrada en un lapse de més de deu anys en què es veuen onze històries diferents, amb el nexa comú de personatges asseguts en diferents taules prenent cafè i fumant, parlant de temes quotidians.

La nostra història es pot adaptar a aquesta. Podem distribuir tots els infants en diferents taules d'un restaurant i que cada taula desenvolupi la seva pròpia història. A més, hi afegirem els cambrers i els cuiners, que aniran enllaçant les escenes. Com a possible final de la història, els comensals d'una darrera taula convidaran els de les altres a una celebració que servirà d'excusa per a un pla general de totes les taules.

Amb totes aquestes consideracions, arribarem a la conclusió que el projecte de fer una pel·lícula de cinema mut era al nostre abast.

2. DESENVOLUPAMENT DEL PROJECTE

Després de la primera experiència en varen venir més, i varem repassar alguns dels clàssics més emblemàtics, com **Harold Lloyd**, **Stan Laurel** i **Oliver Hardy**.

- *Safety Last*, de Fred New Meyer i Sam Taylor (1923), amb Harold Lloyd
- *Big Business*, de James V. Horne (1929), amb Laurel i Hardy
- *We Faw Dawn*, curtmetratge (1928), amb Laurel i Hardy
- *Modern Times*, de Charles Chaplin (1936)
- *A Night Out*, de Charles Chaplin (1915)

Es varen començar a planificar les sessions de les projeccions i es varen anar programant **activitats complementàries** sobre les pel·lícules que havíem vist o sobre els seus personatges. D'aquesta manera, amplíavem la nostra cultura sobre el cinema.

Aspectes com el llenguatge corporal i gestual, les emocions, els valors humans com l'amistat i l'amor, la música, la pintura, la història i fins i tot la geografia varen anar sorgint en més o menys mesura depenent dels guions.

A classe es va intentar que el flux d'idees anàs sortint de manera que fossin els nins i les nines els que expressassin les seves **inquietuds**. La idea de dur a terme una pel·lícula similar a les projectades es plantejà en una de les nombroses discussions a classe. Des d'un primer moment, s'intentà que els infants fossin els que decidissin el tema de la pel·lícula, el títol, etc.

A Modern Times, la darrera pel·lícula de Charlot, just al final, sentim cantar aquest personatge per primera vegada en un restaurant. És una escena en què apareix molta gent i que agradà especialment als infants. La **idea** per al nostre curtmetratge havia sortit de forma natural.

El fet d'intentar realitzar una pel·lícula de **ficció** ens permet desenvolupar precisament la dicotomia entre ficció i realitat. Els personatges que desenvolupam són ficticis, igual que els de la televisió, exactament igual que els que empram en el joc simbòlic.

El projecte del cinema mut que s'ha dut a terme

aquests darrers mesos s'ha fet a partir de l'**aprenentatge significatiu** i de la **integració**, principis bàsics per desenvolupar un projecte educatiu perquè sigui funcional i motivï tots els membres del grup i que tots hi puguin participar en la mesura de les seves possibilitats. Per això és important fer esment a les **característiques dels alumnes**.

3. CARACTERÍSTIQUES DELS ALUMNES

El projecte de cinema mut s'ha desenvolupat en una classe de 24 infants de cinc anys, amb coneixements variats i diferenciats a causa de la incorporació tardana al grup d'alguns alumnes. No hi ha cap alumne catalanoparlant i alguns no parlen tampoc castellà. La llengua vehicular a l'aula és el **català**.

També hi ha dues nines amb necessitats específiques de suport educatiu que tenen greus problemes de salut que els afecten la musculatura. Una d'elles forma part d'un projecte pilot dut a terme conjuntament per la Conselleria d'Educació i Cultura i la Universitat de les Illes Balears, consistent en l'escolarització de nins que viuen a l'UCI de Son Dureta.

El centre està ubicat en una zona deprimida econòmicament i amb una forta presència d'alumnes immigrants i d'ètnia gitana.

Tot i que el fet que l'ensenyament sigui en català no suposa cap problema, activitats com la que ara explicam (la projecció de cinema mut), en les quals simplement «no hi ha llengua», afavoreixen que tots els nins, independentment del seu origen, puguin gaudir-les plenament.

A l'hora de planificar les tasques per preparar el curtmetratge, tots hi varen poder participar sense discriminacions. Els infants mateixos varen triar el tema i tot el procés es va dur a terme de forma natural, sense necessitat de fer cap tipus d'adaptació a cap alumne.

4. CRONOLOGIA DEL PROJECTE

- De febrer a abril de 2008: els tres primers mesos mirarem diferents pel·lícules i desenvoluparem activitats que s'hi relacionaven.
- D'abril a maig de 2008: preproducció del nostre curtmetratge. Tasques de guió, preparació dels personatges, vestuari, escenari i objectes de l'escena i imatge gràfica. Assajos.
- Juny de 2008: enregistrament i edició. Estrena per a tots els alumnes del centre i familiars.

5. OBJECTIUS DEL PROJECTE

- Apropar el cinema a les activitats quotidianes de l'aula.
- Prendre iniciativa i planificar la pròpia acció per realitzar tasques.
- Llegir i interpretar imatges.
- Analitzar escenes de forma crítica.
- Comprendre, reproduir i recrear algunes escenes vistes o inventades.
- Evocar situacions i accions en coordinació amb els companys de classe.
- Valorar el llenguatge corporal i gestual com a mitjà de comunicació
- Interessar-se i esforçar-se per millorar i enriquir les produccions pròpies.
- Tenir una actitud de respecte i tolerància cap a les característiques i les qualitats dels altres.
- Identificar les emocions i els sentiments propis.
- Reconèixer els sentiments i les emocions dels altres.
- Percebre els valors de l'amistat i de l'amor que apareixen a la majoria de les pel·lícules.
- Valorar positivament les capacitats i limitacions pròpies.
- Planificar conjuntament les tasques per preparar el curtmetratge.
- Transmetre emocions amb les expressions del rostre i del moviment del cos.
- Aprendre terminologia pròpia del cinema.
- Saber classificar músiques ràpides i lentes segons les escenes.
- Distingir complements i vestits típics de l'època.
- Gaudir mostrant als altres el resultat final del projecte.

6. CONTINGUTS

Continguts conceptuals

- Les pel·lícules mudes.
- El gest i el moviment.
- La música (que surt a les pel·lícules mudes).

- El curtmetratge.
- El guió.
- L'escena.
- El vestuari i els complements d'època.

Continguts procedimentals

- Interpretació d'imatges.
- Reproducció d'escenes vistes o inventades.
- Organització de les activitats.
- Identificació dels sentiments propis i dels altres.
- Realització d'activitats plàstiques individuals i en grup.
- Adquisició de vestuari o complements d'època amb ajuda dels pares.
- Realització del guió.

Continguts actitudinals

- Gaudi de les pel·lícules mudes.
- Valoració positiva de les capacitats i les limitacions de cadascú.
- Interès per la vida dels actors més importants del cinema mut: Charles Chaplin, Harold Lloyd, Laurel i Hardy.
- Esforç per treballar en grup per dur a terme el projecte.
- Gust per involucrar tota l'escola en el projecte.

7. METODOLOGIA

Quan es realitza un projecte que ha estat iniciativa dels mateixos alumnes, no es cansen de treballar-hi i alhora duen a terme una metodologia activa i globalitzadora, ja que totes les activitats són funcionals.

Primer se'ls dona informació sobre el tema (en aquest cas, un tipus de cinema que els resulta nou) per poder crear una base de coneixement, i s'acaba fent una pel·lícula muda pròpia, passant per un llarg procés que queda explicat en les activitats.

8. ACTIVITATS

- Visualització de pel·lícules (fig. 1). Les activitats que es fan són diferents per a cada pel·lícula dependent del que es vulgui treballar.

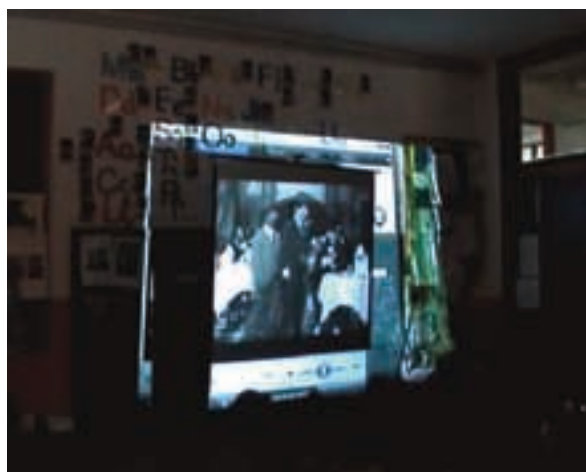

Fig. 1. Mirant cinema a l'aula

- Activitats abans de mirar la pel·lícula:

- Cercar informació sobre els actors de cinema mut a Internet (aula d'informàtica).
- Endur-se'n la informació a casa seva i treballar amb les famílies el contingut per poder-lo explicar posteriorment als companys de classe.
- Escoltar l'argument.
- Explicar imatges d'escenes i formular hipòtesis.
- Dur informació de casa sobre els actors. Explicar-la als companys.
- Cercar en un mapa l'origen dels protagonistes.

- Activitats després d'haver vist la pel·lícula:

- Explicar-ne l'argument.
- Verificar les hipòtesis.
- Analitzar una escena.
- Reconèixer, en petits grups, els valors que volen transmetre els personatges o la pel·lícula.
- Fer una crítica del que ens ha agradat i del que no.
- Ordenar seqüències.
- Fer descripcions orals i escrites.
- Fer murals en grup sobre personatges o escenes, per decorar l'aula (fig. 4).
- Escoltar fragments de música sense imatge per identificar l'escena de la pel·lícula en què sonaven.
- Imitar les accions dels personatges en alguna escena.

Fig. 4. Mural de Harold Lloyd

Fig. 2. Llista de personatges

- Feim un curtmetratge:

- Elegim entre tots el tema.
- Repartim els personatges (fig. 2).
- Els participants a l'escena preparen l'acció: parlant, dibuixant i escrivint (fig. 3).
- Li posam el títol per votació (fig. 5).
- Feim el cartell.
- Miram un curtmetratge en què apareix una escena com la que volem enregistrar.
- Prenem nota dels estris que necessitarem.
- Cada grup escriu el guió del que farà.
- Assajam seguint el guió.
- Escoltam músiques varies, per posar a cada escena.
- A partir de fotografies dels anys vint, agafam idees per al vestuari.
- Decoram l'escenari.
- Enregistram el curtmetratge (fig. 6).
- Feim invitacions per donar a conèixer el nostre curtmetratge.
- Reduïm el mateix dibuix que hem fet per al cartell i l'empram per fer la invitació.
- Organitzam l'horari per a les sessions (seguim l'exemple de la cartellera que surt als diaris), tenint en compte que la durada de la projecció coincideixi amb la jornada de classe.

Fig. 3. Estudiant les accions

Fig. 5. Pensant el títol

Fig. 6. El restaurant de la gent

Totes aquestes activitats s'han dut a terme durant més de tres mesos.

El procés d'elaboració del curtmetratge surt al DVD que adjuntam a aquest document, juntament amb el curtmetratge.

9. VALORACIONS I RESULTAT DEL PROJECTE

Coneixíem el treball de Drac Màgic, entitat dedicada a l'estudi i la divulgació de la cultura cinematogràfica i audiovisual en tots els àmbits socials, preferentment en els sectors vinculats a l'educació, i webs com Aula de Cine, però havíem notat a faltar activitats de cinema per a educació infantil diferents de les projeccions de cinema d'animació.

El respecte i la por que precedien un projecte sobre el qual no hi havia cap experiència prèvia s'intentaren superar amb l'esperit de fer un projecte **innovador** dins un camp tan apassionant com el cinema.

El resultat ha estat molt positiu i engrescador; els nins i les nines de cinc anys han après a treballar durant un llarg període de temps per organitzar un treball que els **ha motivat**.

Després de visualitzar els llargmetratges i els curtmetratges muts seleccionats i coneixedors d'alguns aspectes de la vida dels protagonistes, després que els nostres alumnes jugassin a imitar constantment els personatges que sortien a les pel·lícules treballades, fórem capaços d'abordar un curtmetratge del qual

tots vàrem ser protagonistes. Preparant el projecte, hem treballat constantment i de forma funcional i significativa amb la lectura, l'escriptura, les matemàtiques, la música, la plàstica i, el més important, hem treballat en equip, consensuant opinions i aprenent a cedir i acceptar el que vol la majoria per poder continuar endavant. Amb frases dites pels propis alumnes com «si això no ho escrivim, no ens en recordarem» o «llegeix el que has de dur», **l'escriptura i la lectura entren a formar part del projecte de forma natural i voluntària**.

La nostra intenció ha estat mostrar com nins i nines d'infantil han estat capaços de portar el cinema a l'escola i animar tots els presents a engrescar-se en aquesta aventura i fer un lloc al cinema dins l'àmbit acadèmic a la vora d'altres disciplines, com el teatre.

Cal valorar també el canvi d'actitud passiva de qui mira una pel·lícula a l'actitud activa de qui fa una pel·lícula. Per als nins, el joc és creació i, creant i jugant, hem duit a terme el nostre projecte educatiu.

Tot i que els nins havien participat absolutament en totes les etapes de creació de la pel·lícula, excepte en l'edició, i coneixien perfectament la història, la màgia del cinema es va produir quan es varen veure projectats en una pantalla: els plans enregistrats un darrere l'altre i repetits al llarg de més de tres hores d'enregistrament agafaven una velocitat que permetia contar la història original. Els colors de la realitat havien estat substituïts pel blanc i negre del cinema antic, i l'enrenou de l'aula, per música que acompanyava les imatges. Començàvem bé: el resultat els agradava.

Una vegada acabada l'edició de la pel·lícula, vàrem convidar al cinema tots els alumnes de l'escola. El nostre projecte havia arribat al punt que necessitava un públic per fer-se realitat. El nostre públic va gaudir (així ens ho feren saber) del nostre curtmetratge mut en blanc i negre, *El restaurant de la gent*, d'onze minuts de durada, i del «com es va fer», de dotze minuts.

A vegades tenim tan assumit el cinema ple de moviment, efectes, colors i renou, propi del nostre temps, que ens oblidam del primer cinema que feia riure i gaudir els nostres padrins i que ara, amb aquest projecte, hem volgut recuperar, ni que sigui a tall de mostra, per donar-lo a conèixer als renets d'aquella no sempre feliç generació.

10. BIBLIOGRAFIA

- Chaplin, C. (Director i Productor). (2003). *Tiempos modernos* [DVD]. Estats Units: Warner Home Video.
- Chaplin, C. (Director i Productor). (2004). *The Kid* [DVD]. Estats Units: JRB.
- Cinema. (s.d.). En *Viquipèdia*. Obtingut de <http://ca.wikipedia.org/wiki/Cinema>
- Cousins, M. (2006). *Historia del cine*. Barcelona: Blume.
- Drac màgic. (s.d.). En *Drac Màgic*. Obtingut de <http://www.dracmagic.com/>
- Eagle, D. S. (2008). *Vegas Pro & Editing Workshop*. New York: Focal Press.
- Horne, J. W. (Director). (2000). *Big Business* [curtmetratge mut]. En H. Roach (Productor), *Laurel y Hardy en el oeste*. Estats Units: Universal Pictures.
- Jarmush, J. (Director). (2005). *Coffee and Cigarettes* [DVD]. Espanya: Araba Films.
- Martínez-Salanova Sánchez, E. (s.d.). *Cine y educación*. Obtingut de <http://www.uhu.es/cine.educacion>
- Newmeyer, F. C., & Taylor, S. (Directors). (2005). *Safety Last!* [DVD]. Estats Units: New Line Home Video.
- Savater, F. (2004). *El valor d'educar*. Barcelona: Columna.
- Torre, S. de la, Oliver, C., Violant, V., Tejada, L., Rajadell, N., & Girona, M. (2003-2004). El cine como estrategia didáctica innovadora. Metodología de estudio de casos y perfil de estrategias docentes. *Contextos Educativos*, 6-7, 65-86. Disponible en DIALNET.

Per accedir al projecte d'innovació educativa exposat en aquest article, pitgeu el següent enllaç:

<http://www.doredin.mec.es/documentos/01220101010646.zip>

Nota: La revista Innov[IB] no es responsabilitza de les possibles errades gramaticals, ortogràfiques, tipogràfiques i de contingut del document que voleu descarregar

Per citar aquest article:

Mestre Soler, F., & Mascaró Oliver, M. (2010). Projecte de cinema mut: El restaurant de la gent. *Innov[IB]. Recursos i Recerca Educativa de les Illes Balears*, 1. 177-185. Obtingut de <http://www.innovib.cat/numero-1/pdfs/10-pre-op.pdf>

ISSN: 2172-587X

